

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.32782/tnv-pub.2023.4.1>

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВПЛИВУ КОРУПЦІЇ

Дика О. С. – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри національної безпеки, публічного управління та адміністрування Державного університету «Житомирська політехніка»
ORCID: 0000-0002-4195-5124

Наумчук К. М. – доктор філософії, доцент кафедри національної безпеки, публічного управління та адміністрування Державного університету «Житомирська політехніка»
ORCID: 0000-0002-4195-5124

Тростенюк Т. М. – доктор філософії, доцент, доцент кафедри національної безпеки, публічного управління та адміністрування Державного університету «Житомирська політехніка»
ORCID: 0000-0001-7130-7454

Багато праць присвячено причинам та передумовам розвитку корупції в Україні та світі. Більшість науковців схильні до того, що існування такого негативного явища пов'язане з рівнем життя населення та їх соціальним статусом. Представники економічного підходу вивчення причин та умов появи корупції схильні до тієї думки, що незважаючи на соціальний статус схильність особи до матеріального збагачення, її інтерес та бажання від всього отримувати ренту – це і є причина укорінення цього руйнівного явища.

Становлення України як сильної, незалежної, правової, демократичної та соціально-орієнтованої держави перебувало під впливом значної кількості явищ позитивного та негативного характеру, які значною мірою впливали і досі впливають на суспільно-політичні процеси. Постійні загрози, тиск та війна вплинули на нашу територіальну, культурну, етнічну, економічну, демократичну та соціальні складові. Саме тому, стаття присвячена висвітленню негативного впливу корупції як загрози економічній безпеці України. В процесі дослідження проаналізовано основні підходи до оцінки рівня корупції, вказано на важливість врахування міжнародних індексів для розробки і реалізації комплексу заходів які впливатимуть на попередження, виявлення та припинення корупційних правопорушень різного характеру.

Також, зазначено, що враховуючи всі події, з якими зіткнулась наша країна в умовах повномасштабного вторгнення вплинуло на необхідність реформування системи забезпечення національної, в тому числі економічної безпеки. Адже сучасна українська держава перебуває в умовах, у яких питанням захисту критичної інфраструктури та мінімізації корумпованості усіх державних установ та організацій має перебувати на першому плані.

Ключові слова: антикорупційна політика, держава, державне управління, корупція, економічна безпека, індекс сприйняття корупції.

Dyka O. S., Naumchuk K. M., Trosteniuk T. M. Economic security of Ukraine under the influence of corruption

Many works are devoted to the reasons and prerequisites for the development of corruption in Ukraine and the world. The majority of scientists are inclined to the fact that the existence of such a negative phenomenon is related to the standard of living of the population and their social status. Representatives of the economic approach to the study of the causes and conditions of the appearance of corruption are inclined to the opinion that, despite the social status, a person's inclination to material enrichment, his interest and desire to receive rent from everything is the reason for the rooting of this destructive phenomenon.

The formation of Ukraine as a strong, independent, legal, democratic and socially-oriented state was influenced by a significant number of positive and negative phenomena that significantly influenced and still influence socio-political processes. Constant threats, pressure and war have

affected our territorial, cultural, ethnic, economic, democratic and social components. That is why the article is devoted to highlighting the negative impact of corruption as a threat to the economic security of Ukraine. In the course of the research, the main approaches to assessing the level of corruption were analyzed, the importance of taking into account international indices for the development and implementation of a set of measures that will affect the prevention, detection and termination of various types of corruption offenses was pointed out.

Also, it is stated that taking into account all the events that our country faced in the conditions of a full-scale invasion influenced the need to reform the system of ensuring national, including economic, security. After all, the modern Ukrainian state is in conditions in which the protection of critical infrastructure and the minimization of corruption of all state institutions and organizations should be at the forefront.

Key words: *anti-corruption policy, state, public administration, corruption, economic security, corruption perception index.*

Постановка проблеми. Перехід економіки в тінь та корупція мають вплив на економічну та соціально-політичну сферу нашої країни. Під час вивчення історичних передумов становлення та розвитку корупції, було помічено, що її вплив на суспільне життя поступово посилювався. Дослідження причин довготривалих конфліктів і воєн з історичної точки зору, схилиє нас до думки, що значна їх кількість виникала та продовжує виникати між тими державами, правителі яких узурпували владу і використовували всі можливі переваги корупційної системи задля продовження терміну перебування на зайнятій посаді. Однією з причин початку повномасштабного вторгнення Росії на територію України стало бажання президента країни-агресора зберегти при владі свій корумпований режим та знизити темпи нашого євроінтеграційного курсу. Саме євроінтеграційна спрямованість України та всі зусилля виведення економіки з тіньового сектору, зменшення частки корумпованого бізнесу є запорукою сталості економічної та національної безпеки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження впливу корупції на економічну безпеку країни, а також пошук шляхів її мінімізації шляхом впровадження нових реформ та адаптації зарубіжного антикорупційного досвіду в українські реалії неодноразово були розглянуті багатьма Українськими вченими. Зокрема, у своїх роботах цьому питанню приділяли увагу такі дослідники, як Балуев Б., Береза О., Драган І., Клименко Д., Мельни М., Нонік В., Невмержицький Є., Руснак О. та інші. Втім, незважаючи на значний науковий інтерес до окресленої проблеми, питання впливу корупції на економічну безпеку країни залишається недостатньо вивченим.

Метою написання статті є аналіз основних показників які дозволяють встановити вплив корупції на економічну безпеку країни.

Виклад основного матеріалу. Вже не один рік поспіль, незважаючи на повномасштабне вторгнення українська громадськість намагається все більше уваги приділяти проблемі подолання корупції в усіх сферах життєдіяльності. Корупція стала чинником, який реально загрожує економічній безпеці, демократичному розвитку держави та суспільства, конституційному ладу України. Проблема подолання впливу цього явища обумовлюється складністю самого процесу та політичною обумовленістю. Окрім того, корупційне середовище здатне до високої самоорганізації і самозбереження. У багатьох суспільствах і в Україні, в тому числі, виникає звикання до корупційних проявів, як до чогось буденного, звичного.

Так, масштаби сучасної української корупції, в тому числі тіньової економічної діяльності, вражають своїм розмахом. Частина дослідників даної проблеми навіть стверджує, що реальні обсяги тіньової економічної діяльності можуть перевищувати обсяги легальної економіки [4, с. 85].

При дослідженні будь якого питання необхідно звертатись до теоретичної сторони проблеми, в нашому випадку, слід зауважити, що корупція – складний соціальний феномен, який має глибоко системний характер. Саме через системність цього явища проблема корупції вивчається практично всіма представниками гуманітарних наук, у тому числі представниками науки державного управління.

Враховуючи вищезазначене, сьогодні оцінка рівня корупції проводиться на основі трьох підходів:

- із застосуванням математичних методів;
- шляхом обробки даних соціологічних досліджень;
- співвідношення рейтингів корупції із суб'єктивними й об'єктивними факторами, що характеризують різні сфери суспільно-економічного життя і є потенційно визначальними для виникнення корупції.

Міжнародна організація Transparency International (ТІ) проводить щорічні дослідження індексу сприйняття корупції, який розраховується на основі 13 показників. Індекс сприйняття корупції (ІСК) охоплює оцінки, надані підприємцями, вченими та аналітиками з ризиків щодо зловживання владою посадовцями з метою отримання особистої вигоди [2]. Джерела, якими користується ТІ, не розрізняють адміністративну й політичну корупцію. Ретроспективний аналіз засвідчує стабільно низькі позиції нашої країни у рейтингу Transparency International [2].

В цілому погоджуємося з твердженням вчених, адже корупція це проблема не лише однієї країни це проблема міжнародних відносин, яка проникає, пронизує всі сфери та ставить під загрозу налагодження міждержавного діалогу а в деяких аспектах навіть територіальну цілісність та існування держави в цілому.

Таким чином, можна висунути наступну гіпотезу – корупція може приникати у всі сфери суспільного життя та є джерелом сукупності ризиків в економічній, соціальній, політичній та правовій системах, наслідками, яких є низький рівень національної безпеки певної країни та може спричинити небезпеку на регіональному та міжнародному рівнях [4].

Хоча й дана гіпотеза сформована на основі вивчення праць вчених, спробуємо її довести емпіричним шляхом. Зокрема, шляхом дослідження зв'язків між індексом сприйняття корупції та рейтингом найнебезпечніших країн світу аналіз, в даному контексті, варто проводити за двома напрямками:

– по-перше, встановлення залежності між рейтингами. Тобто, вплив корупції на місце певної країни в рейтингу найнебезпечніших країн світу. Це дасть можливість з'ясувати залежність між рейтингом країн за індексом сприйняття корупції та рейтингом найнебезпечніших країн світу. Зокрема, якщо займає певне місце в рейтингу сприйняття корупції то є ймовірність, що її місце в рейтингу найнебезпечніших країн світу є якщо не ідентичним то наближеним;

– по-друге, обґрунтування залежності між даними показниками в динаміці, тобто вплив зміни (збільшення або зменшення) показника корупції та зміну місця країни в рейтингу найнебезпечніших країн світу (нижче або вище). Такий напрям аналізу проведемо на прикладі України та інших країн Центральної та Східної Європи, які мають або мали однакові стартові умови для розвитку.

Для свого дослідження ми взяли оновлені дані глобального індексу миру та індексу сприйняття корупції та відобразили рейтинг в таблиці 1.

За результатами представленими в таблиці можемо спостерігати, що показник рівня миру є оберненим до показника індексу сприйняття корупції. Той час, як перший визначається від меншого до більшого, то останній від більшого до меншого. В свою чергу, ранжування країн таким способом дозволило нам об'єктивно

відобразити сучасні реалії кожної з дослідженої країни, що дало можливість згрупувати нам країни в наступні групи:

- дуже високий рівень безпеки (14 країн, серед країн Центральної та Східної Європи є Словенія),
- високий рівень (38 країн, серед країн Центральної та Східної Європи є Румунія, Болгарія, Польща, Угорщина, Молдова та Словаччина),
- середній рівень (61 країни, серед країн ЦСЄ є Косово, Грузія та Білорусь),
- низький рівень (23 країни),
- дуже низький рівень (12 країн, серед країн ЦСЄ є Україна).

До складу країн з дуже високим рівнем безпеки увійшли країни, які отримали індекс рівня безпеки на рівні від 1,124 (Ісландія) до 1,450 (Хорватія). Серед найрозвиненіших країн світу в даній групі опинилися: Японія (9 місце – 1,336), Канада (11 місце – 1,350).

Якщо досить уважно розглянути табличні дані, можемо спостерігати певні характерні риси притаманні найрозвинутішим країнам, а саме чим нижчий індекс безпеки країни та чим вищий індекс сприйняття корупції, відповідно й рівень економічного розвитку країни буде високим. Це зумовлено тим, що постійний взаємозв'язок між обраними показниками тягне за собою зміни в загальному становищі країни в міжнародних економічних та інших відносинах та створює певний рівень довіри.

Щодо 2023 р. то варто зазначити, що глобальний індекс миру є нижчим порівняно з попередніми роками. Для України є характерним те, що в результаті повномасштабного вторгнення, ми перейшли з групи країн з низьким рівнем безпеки в групу з дуже низьким, що впливає на наш економічний потенціал.

Враховуючи результати вищезазначеного дослідження, варто виокремити причини високого рівня корупції в державі, зокрема:

- існування формальних та неформальних корумпованих суспільних відносин на усіх рівнях;
- низький рівень розвитку інклюзивних інститутів;
- злиття бізнесу та влади;
- недостатній рівень розвитку демократичних інститутів ;
- недостатня освіченість громадян щодо суспільної нетерпимості корупції;
- переважання родового ладу в організації соціально-економічних відносин;
- високий ступінь бюрократизації державного та громадського управління.

Отже, питання активізації антикорупційної боротьби що вплине на вихід економічного сегменту з тіні є надзвичайно важливим етапом становлення національної безпеки в сучасних умовах, що впливатиме не лише на якість життя населення але й підвищуватиме нашу конкурентоспроможність.

Оскільки для кожної країни важливим є стан інвестиційного клімату, який відіграє важливу роль у забезпеченні економічної безпеки держави. Така важливість пов'язано з тим, що інвестиції, особливо іноземні, є не лише механізмом розвитку, а й методами регулювання економічних відносин через рух капіталу, адже без ринкових відносин достатньо складно підвищувати потенціал країни. В цьому контексті іноземні інвестиції дуже чутливі до корупції. Зростання рівня корупції значно скорочує обсяги прямих іноземних інвестицій, які є основним джерелом отримання необхідних фінансових ресурсів та новітніх конкурентоспроможних технологій.

Ранжування країн за глобальним індексом миру(GPI) 2022р. до індексу сприйняття корупції (CPI) 2023 р.

Рейтинг / Країна	GPI 2	GPI 3	Рейтинг / Країна	GPI 4	GPI 5	GPI 6	Рейтинг / Країна	GPI 7	GPI 8	GPI 9	Рейтинг / Країна	GPI 10	GPI 11	GPI 12
Рівень безпеки: Дуже високий														
1. Ісландія	1.124	77	5. Австрія	1.316	75	9. Японія	1.336	73	1.336	73	12. Чехія	1.379	56	
2. Данія	1.310	90	6. Сінгапур	1.332	83	10. Швейцарія	1.339	82	1.339	82	13. Фінляндія	1.399	87	
3. Ірландія	1.312	77	7. Португалія	1.333	62	11. Канада	1.350	74	1.350	74	14. Хорватія	1.450	50	
4. Н. Зеландія	1.313	87	8. Словенія	1.334	56									
Рівень безпеки: Високий														
15. Німеччина	1.456	79	27. Латвія	1.582	59	40. Албанія	1.745	36	1.745	36	52. Сенегал	1.827	43	
16. Нідерланди	1.490	80	28. Швеція	1.625	83	41. В'єтнам	1.745	42	1.745	42	53. Аргентина	1.837	38	
17. Бутан	1.496	68	29. Польща	1.634	55	42. Ботсвана	1.762	60	1.762	60	55. Марокко	1.846	26	
18. Угорщина	1.508	42	30. Болгарія	1.643	43	43. П.на. Корея	1.763	63	1.763	63	56. Намібія	1.859	49	
19. Малайзія	1.513	47	31. Румунія	1.649	46	44. Монголія	1.765	33	1.765	33	57. Молдова	1.873	39	
20. Бельгія	1.523	73	32. Іспанія	1.649	60	45. Чорногорія	1.772	45	1.772	45	58. Чилі	1.874	67	
21. Катар	1.524	58	33. Таївань	1.649	68	46. Лаос	1.779	31	1.779	31	59. Індія	1.888	34	
22. Австралія	1.542	75	34. Італія	1.662	56	47. Сьєра-Леоне	1.792	34	1.792	34	60. Греція	1.890	52	
23. Маврикій	1.546	50	35. Кувейт	1.669	42	48. Оман	1.794	44	1.794	44	61. Боснія і Герцеговина	1.892	47	
24. Норвегія	1.550	84	36. Литва	1.671	62	49. Тимор-Лешті	1.796	42	1.796	42	62. Йорданія	1.895	34	
25. Естонія	1.563	74	37. Об'єднане королівство	1.693	73	50. Уругвай	1.798	74	1.798	74	63. Замбія	1.898	33	
26. Словаччина	1.578	53	38. Півн. Македонія	1.713	40	51. Гана	1.799	43	1.799	43	64. Кіпр	1.904	52	
Рівень безпеки: Середній														
65. Сербія	1.921	36	80. Кувейт	2.009	45	96. Алжир	2.094	33	2.094	33	109. Есватіні	2.168	30	
66. Вірменія	1.929	46	81. Туніс	2.010	40	97. Еквадор	2.095	36	2.095	36	110. Вєтні	2.177	43	
67. Франція	1.939	72	82. Еквадор, Гвінея	2.013	17	97. Панама-Нова Гвінея	2.095	30	2.095	30	111. Лесото	2.191	37	
68. Панама	1.942	36	83. Дом. рес-ка.	2.091	32	99. Куба	2.103	45	2.103	45	112. Респ. Конго	2.21	21	
68. Парагвай	1.942	28	84. Марокко	2.020	38	100. Туркменістан	2.107	19	2.107	19	114. Мавританія	2.228	30	
70. Гвінея і Гвінея	1.946	42	84. Алгола	2.020	33	101. Киргизька Респ.	2.110	27	2.110	27	115. Філіппіни	2.229	33	
70. Косово	1.946	41	86. Узбекистан	2.033	31	102. Таджикистан	2.114	24	2.114	24	116. Білорусь	2.248	39	
70. Ліберія	1.946	26	87. Гвінея-Бісау	2.045	21	103. Гватемала	2.114	24	2.114	24	117. Кенія	2.259	32	
73. Камбоджа	1.947	24	88. Руанда	2.051	51	103. Перу	2.13	36	2.13	36	118. Мозамбік	2.187	26	
74. Малаві	1.97	34	90. Кол. Л. Івуар	2.053	37	104. Іти	2.13	30	2.13	30	119. Сауд. Аравія	2.26	51	
75. ОАЕ	1.979	67	91. Таїланд	2.058	38	101. Сьєрра-Леоне	2.102	-	2.102	-	120. Гондурас	2.265	23	
76. Казахстан	1.98	36	92. Тайланд	2.061	-	106. Гаїана	2.134	40	2.134	40	121. Стітсет	2.267	30	
77. Ямайка	1.986	44	93. Таїланд	2.068	29	107. Шрі Ланка	2.136	36	2.136	36	122. Сальвадор	2.279	33	
78. Болівія	2.001	31	94. Грузія	2.071	56	104. Алжир	2.131	33	2.131	33	123. Нікарагуа	2.294	19	
79. Непал	2.006	34	95. Азербайджан	2.09	23	108. Бахрейн	2.145	44	2.145	44	124. Уганда	2.3	26	
Рівень безпеки: Низький														
127. Гвінея	2.39	25	133. Еритрея	2.505	22	140. Вєтнесула	2.693	14	2.693	14	147. Туреччина	2.8	36	
128. Бурунді	2.214	17	134. Палестина	2.538	-	140. Колумбія	2.693	39	2.693	39	147. Іран	2.8	25	
129. Гаїті	2.395	17	135. Ліван	2.581	24	142. Чад	2.323	19	2.323	19	149. Північна Корея	2.848	17	
130. Півд. Африка	2.405	43	136. Мексика	2.599	31	144. Нігерія	2.713	24	2.713	24	150. Буркіна Фасо	2.868	42	
131. США	2.448	69	137. Лівія	2.605	17	145. М'яма	2.741	23	2.741	23	151. Ефіопія	2.872	38	
132. Бразилія	2.462	38	138. Нігер	2.625	32	146. Палестина	2.745	27	2.745	27				
Рівень безпеки: Дуже низький														
152. ЦАР	2.934	24	155. Судан	3.023	22	158. Росія	3.142	28	3.142	28	161. Сирія	3.294	13	
153. Мали	2.963	28	156. Сомалі	3.036	12	159. Дем. Респ. Конго	3.214	20	3.214	20	162. Ємен	3.35	16	
154. Ірак	3.006	23	157. Україна	3.043	33	160. Пд. Судан	3.221	13	3.221	13	162. Афганістан	3.448	24	

Джерело: [2,7]

Висновки та пропозиції. Таким чином, вищезазначений матеріал підтверджує негативний вплив корупції який проявляється в уповільненні економічного зростання країни, зниженні економічної активності, збільшенні тіньової економіки, зниженні добробуту громадян, що в свою чергу впливає на зниження економічної безпеки держави. Було виокремлено, що основні причини високого рівня корумпованості залежать від глобального індексу миру, та підкріплюються корупційними відносинами державних структур, низьким рівнем демократичного розвитку, низьким рівнем культури серед населення та правовим свавіллям. Достатньо сильно впливає на поширення корупції факт російської агресії, що змушує громадян виходити з зони комфорту, забувати про загальноприйняті суспільні норми та впливає на вирішення завдань корупційним шляхом.

Враховуючи досить активні проєвропейські зусилля України, які поступово збільшуються, необхідно активно реформувати ті сфери суспільної діяльності, де наша держава має ряд ідентифікованих загроз. Таким чином можна переправити зусилля на найбільш серйозні загрози та попередити їх наслідки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Декларація ООН про боротьбу з корупцією і хабарництвом у міжнародних комерційних операціях від 16.12.1996 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/card/995_369
2. Індеси сприйняття корупції – 2022. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/>
3. Корупція в Україні 2021: розуміння, сприйняття, поширеність. Звіт за результатами опитування населення та бізнесу. Київ : НАЗК, 2022. URL: https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/1009488299966710444nacp_report_info_sapiens_2021_ukr_final_.pdf
4. Наумчук К.М. Механізм державної антикорупційної політики в забезпеченні економічної безпеки України: дис. на здобуття наук. ступеня доктора філософії. Житомир, 2021. URL: https://old.ztu.edu.ua/ua/science/files/onelife/diser_Naumchuk.pdf
5. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
6. Соснін О. Про необхідність використання світового досвіду у боротьбі з корупцією у вітчизняній практиці. Віче. 2014. № 1–2. С. 16–18.
7. Global peace index 2023. URL: <https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2023/06/GPI-2023-Web.pdf>

REFERENCES:

1. *Deklaratsiia OON pro borot'bu z koruptsiieiu i khabarnytstvom u mizhnarodnykh komertsijnykh operatsiiah* vid 16.12.1996 r. [UN Declaration on Combating Corruption and Bribery in International Commercial Transactions dated December 16, 1996] URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/card/995_369 [in Ukrainian].
2. *Indeksy spryjniattia koruptsii – 2022*. [Indices of perception of corruption – 2022] URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/> [in Ukrainian].
3. *Koruptsiia v Ukraini 2021: rozuminnia, spryjniattia, poshyrenist' (2022)*. *Zvit za rezul'tatamy opytuvannia naseleattia ta biznesu* [Corruption in Ukraine 2021: understanding, perception, prevalence. A report based on the results of a population and business survey]. Kyiv : NAZK. URL: https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/1009488299966710444nacp_report_info_sapiens_2021_ukr_final_.pdf [in Ukrainian].
4. Naumchuk, K.M. (2021) *Mekhanizm derzhavnoi antykoruptsijnoi polityky v zabezpechenni ekonomichnoi bezpeky Ukrainy* [Mechanism of state anti-corruption policy in ensuring economic security of Ukraine]: PhD dissertation. Zhytomyr, Ukraine. URL: https://old.ztu.edu.ua/ua/science/files/onelife/diser_Naumchuk.pdf [in Ukrainian].
5. *Pro zapobihannia koruptsii: Zakon Ukrainy* vid 14.10.2014 № 1700-VII [On

prevention of corruption: Law of Ukraine]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> [in Ukrainian].

6. Sosnin, O. (2014) Pro neobkhidnist' vykorystannia svitovoho dosvidu u borot'bi z koruptsiieiu u vitchyznianiij praktytsi [On the need to use world experience in the fight against corruption in domestic practice]. *Viche*, 1–2, p. 16–18. [in Ukrainian].

7. *Global peace index 2023*. URL: <https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2023/06/GPI-2023-Web.pdf> [in English].
